עבודת ישראל — נצבים

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם. הענין הוא כי איש הישראלי העובד את ה' באמת אזי הוא הולך ממדרגה למדרגה כמש"ה ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה עד שבא למדרגה גבוה. ושם לו מעמד ומצב מאין להלוך עוד כי הוא לפני ה' ממש. משל למלך בשר ודם. אשר כל איש הרוצה לבוא לחצר בית המלך הפנימה צריך לילך מחדר לחצר ומחצר לפלטי' עד שבא לפני המלך ושם הוא בחי' עומד כי תחלת ההליכה היה ג"כ לעמוד בחצר המלך וזה היא תפלת העמידה. ויתבאר היטב ע"פ המדרש שדרש על פסוק זה אתם נצבים הה"ד איומה כנדגלות דימה הקב"ה את ישראל כמלאכים. במלאכי' כתיב שרפים עומדים. בישראל כתיב אתם נצבים. המלאכים אומרים קדוש קדוש קדוש: וישראל אומרי' אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. והענין הוא כשאנו אומרים קרבנות אז אנו מעלין כל חלקי עולם העשי' ומיחדים אותם ומתחילין לילך ליצירה ואז אנו מתחברים עם עשרה כתות המלאכים הקדושים ומתחילין לזמר בשירות ותשבחות ונקראים פסוקי דזמרה והולכי' ממדריגה למדריגה עד שאנו נכנסים בהיכלות הבריא' ושם אנו הולכין מהיכל להיכל ומיחדין היכלין בהיכלין נפשין בנפשין רוחין ברוחין נשמתין בנשמתין עד שאנו באים להיכל קדשי הקדשים. ומשם אנו באים למלכות דאצילותא קדישא. ומשם אין לנו להלוך עוד. כי שם אנו נקראים עומדים וזה נקרא תפלת עמידה כמ"שה ויעמד פנחס ויפלל ודרשינן בגמ' אין עמידה אלא תפלה. ואף החכמה עליונה מתפשטת בכל עשר ספירן דאצילותא קדיש' ומשוטט' בכל דרגין מדרג' לדרגה להשפיע להם אעפ"כ אנו נקראים שם בבחי' עמידה מחמת שכל הדרגין וכל המדות הם דבוקים שם בעצמותו ית"ש ומתיחדים שם ביחוד נפלא ונקראים בחי' אחד וכשאנו באים לבחי' זו אז אנו מתחילין לומר ברוך אתה ה'. ברוך הוא מקור והוא החכמה עליונה. אלהי אברהם כי אעא"ה היה הולך בכל העולמו' ונבחר לו להיות מרכבה לחכמה עליונה ע"י גמילות חסדים ונעשה מרכבה להתפשט בעולם ונקרא אלהי אברהם קו ימין. ויצחק ג"כ הסתכל בכל העולמות ונבחר לו להיות מרכבה לעולם הבינה שימשיך ע"י הברכה בכל העולם ע"י שהיה מודיע לכל באי עולם דאית דין ואית דיין וזרק פחד לכל באי עולם לפחוד מה' והוא קו השמאל וזו שאומרים אלהי יצחק. ועל יעקב נאמר [*צ"ל ואלהי יעקב.] אלהי יעקב להורות שאות ו מתיחסת אל יעקב יען אשר כל דרכיו היו באמת כמו שמעיד עליו הכתוב תתן אמת ליעקב. וגם רז"ל העידו עליו במה שדרשו על פסוק אנכי עשו בכורך ונעשה מרכבה לאמת העליון קו האמצעי. וגם שלש ברכות הראשונו' הם ג"כ כנגד אברה' יצחק ויעקב. ברכה אחד כנגד אברהם כמאמר חז"ל אל תקרי בהבראם אלא באברהם בו נברא העולם והכל היה כלילין בו והבן. ואח"כ אנו אומרים אתה גבור כנגד יצחק. אתה קדוש ברכה שלישית כנגד יעקב. וזה פי' דברי המדרש מה המלאכים נקראים עומדים אף ישראל נקראים נצבים בתפלת העמידה ומה המלאכים וכו'. כי ידוע שהמלאכים אומרים קדוש קדוש כנגד חב"ד אף ישראל אומרי' שלש ברכות שהם כנגד שלש אבות שהם ג"כ מרכבה לחב"ד כו'. וזה פי' אתם נצבים היום שאתם במדרגות נצבים ולכך אתם כולכם לפני ה' כי מי שהוא במדרגת נצב הוא לפני ה' ממש כו' וזה פי' הפסוק בימים ההם אין מלך באדום נצב מלך כי הצדיק אשר בא במדרגת נצב הוא המל' באדום כי לא לאדום מתחדשת המלוכה והבן. וזה ג"כ פירוש מה שאמר יתרו למשה וצוך אלהים ויכלת עמוד ופירש"י ואם יעכב על ידך לא תוכל לעמוד וקשה מה חידש רש"י בזה. אבל יובן במה שאמרנו כי לבא למדרגת עומד צריך לזה מחשבה טובה ובהירה לבל יטרוד אותו. וזה שאמר יתרו וצוך אלהים היינו שלא יהיה לך כ"כ טרדות. אזי ויכלת עמוד דהיינו לבא לבחי' עמידה כו'. וזה שפירש"י ואם יעכב על ידך שאפילו משה שהי' רבן של כל הנביאים ואם לא הי' הקב"ה מסכים לזה לא הי' במדרגת עמידה והבן מאוד:

אתם נצבים. בילקוט אמר להם משה מבקשים אתם לעמוד בעולם עסקו בתורה מה כתיב למעלה ושמרתם את דברי הברית ואחריו אתם נצבים עכ"ל. דהנה הפרשה הזאת אנו קוראים תמיד לפני ר"ה כי רומזת לכל ישראל. אתם נצבים מזומנים ועומדים לפני ה' אלהיכם למגדול ועד קטן כי צריך להכין א"ע כל אדם מישראל לפני יום הדין הגדול והנורא וכמו שנהגו לעמוד באשמורת לומר סליחות שבוע שלפני ר"ה דהיינו אם חל ר"ה יום ה' די לעמוד ביום א' שלפניו ואם חל ביום ג' אז מקדימין לעמוד ביום א' משבוע העבר והנה המג"א הכריח א"ע למצוא טעם וכתב דצריך להיות ד' ימים לפני ר"ה כדי שיהיו עשרת ימי צום ע"כ. ויש לומר ג"כ טעם כי בכ"ה באלול נברא העולם כי בתשרי נברא אדם הראשון ויצא בדימוס ואמר לו הקב"ה הרי סימן לבניך וכו' כדאיתא במדרשים. והגם שאנו אומרים בר"ה היום הרת עולם וכתב האר"י ז"ל כי הרת הוא מלשון הריון וא"כ אפשר דמשמע כי בריאת עולם היתה במחשבה נעלמת כמו העיבור בהריון אמו מ"מ האמת כפשוטו כי בתשרי נברא העולם וכדברי המדרשים הנ"ל רק שבחי' המלכות היתה בבחי' הריון ומחשבה נעלמת ולא היתה ניכרת אדנותו ומלכותו עד שיצאו ישראל ממצרים בניסן והוא ר"ה למלכים דהיינו רגל שבו ע"י נתגלה כי ה' לבדו מלך על כל הארץ אבל הענין האמת כי העולם נברא בתשרי והתחלתו בכ"ה באלול ולכן תקנו חז"ל לעמוד באשמורת לומר סליחות כדי לקדש ימי הבריאה עד יום הששי שהוא יום המקודש בריאת אדם ר"ה כי כל דבר מתעורר בזמנו. וכבר הקדמנו לעיל כי המלאכים שאמרו מה אנוש כי תזכרנו הן המה מלאכי הקטרוג שמתעוררים בנל שנה בר"ה מאחר שישראל לא הטיבו דרכיה' ומעלליהם אל ה' א"כ לא תתנהג מדה במדה וח"ו לא תקרא אלהי ישראל. והנה בני ישראל למטה מתענין ומתריעין למטה

בקול שופר ומקבלים עליהם עול מלכות שמים בתשובה ובמע"ט עד אשר מתעוררים חסדי הש"י להוציא כאור צדקם ומראה זכותם לפני מלאכי מרום ומצדיקם במשפט דהיינו עד שכולם מודי' כי הוא אלהינו ואנחנו ישראל עמו וכן נכון להיות לעולם ומסכימים על כל הטובות גאולות וישועות והכל בא לנו מחמת אמונתינו כי על רחמיו המרובי' אנו בטוחים ובחסדו הגדול ומתכבסים ומסתפרים לכבוד יום הדין וגילו ברעדה ובהתעוררת תשובה בשמחה וכבר ידוע דברי אדונינו מו"ר הגאון מהד"ב זצ"ל כי הכתיבה לחיים בספר פירושו החקוק' במחשבתו של אדם כי הרשע בזוכרו את עונותיו ונפחד ונרעד ואין לבו ברשותו לשוב אל ה' הרי זה נכתב לאלתר למיתה סי' לדבר המחשבות המבלבלות אותו ומפיגין את לבו באימת מות משא"כ הצדיקים הגם שהם זוחלים ורועדים מאימת השי"ת הם בוטחים בישועתו וחסדו ומתחזקים לשוב אל ה' והם נכתבים לאלתר לחיים וחקוק במחשבתם הכתיבה לטובה והגם שבאי' לו איזה הרהורים המזכירים לו עונותיו אשר הם רומזים אל הקטרוג למעלה מ"מ הם מסיחים דעת' אל גודל התשובה ועזיבת החטא מהיום והלאה ובקבלת עול מלכות שמים ולבטוח בחסדו הגדול ומכוונים שם ע"ב המורה על חסד הבורא ית"ש עכ"ל והנה אנחנו ממשיכין החסד הגדול שנקרא אריך אל בחי' אלהי ישראל המתנהג עמנו מדה במדה לכן היו במקדש החצוצרות מקצרות והשופר מאריך כי החצוצרות רומזים לשון חצי צורות כמ"ש במ"א דהיינו או לובן או אודם כי הצורה השלימה נק' הכלול מלובן ואודם כמ"ש דודי צח ואדום ואין רצונינו בר"ה בחצי צורות כמ"ש לעיל רק במראה אדם הכולל הכל ובחי' אלהי ישראל ולהמשיך בקרבו בחי' אריך ע"י השופר וזה ושופר מאריך וגם זה רומז הילקוט אמר משה מבקשים אתם לעמוד כו' עסקו בתורה כי התורה שרשה כ"ב אותיות הרומז למספר שם ט"ד ה"ד כי ט"ד רומז על י"ג מכילין דרחמי כי ט"ד בגימ' יג' וגם ט"ד פירושו לשון הצנע כמ"ש התוי"ט במס' מדות פ"א משנה ג' ע"ש וה"ד מספרו ט' הרומז אל ז"א ט' מדות וה"ד הוא לשון גילוי ורוממת מלשון הידד וצריך לחברם ע"י עסק התור' כ"ב אותיות ובחיבורם נעשה שם טד ה"ד הנ"ל שהוא השם שלפני השם הוי"ה באותיות א"ב ולכן סמך הילקוט המאמר הזה לפסוק אתם נצבים לפני ה' כלומר כשתרצו להיות נצבים לפני ה' דהיינו לפני שם הוי"ה והוא שם טדה"ד עסקו בתור' המיוסדת ע"פ כ"ב אותיות ולכן אנו אומרי' בסליחו' י"ג מדות להמשיך י"ג מכילין דרחמי ויכון בחסד כסאו וישב עליו באמ"ת רומז דיוקן אד"ם כי הוא המעשר ממנו כמ"ש בתיקונים וגם כי אמ"ת כולל כ"ב אותיות א' בראש ות' היא סוף אותיות ומ' הוא הממוצע. ועיקר הענין לשוב בתשובה ולהמשיך בקרבו י"ג מכילין דרחמי כמ"ש חז"ל והלכ' בדרכיו מה הוא רחום אף אתה רחי' וכו' ונרמז במ"ש המג"א בשם הלבוש צריך להתעטף בשעה שאומרי' י"ג מדות וכו' דהיינו שצריך להתעטף בהם ממש ולהדמות א"ע להשי"ת להיות רחום וחנון וכיוצא בהם ולחלק צדקה לעניים שיתעורר צדקה וחסד למעלה על כל ישראל והתשובה צריך להיות בשמחה ובבטחון על חסד הבוב"ה כי לא יטוש ה' את עמו ולכן אפשר לומר הטעם לזה שאין נופלין ע"פ בער"ה להראות שאין צריך ליפול על פניו רק לעמוד באהבה ובשמחה לפני המקום והנה מ"ש בש"ע להתפלל בימים הנוראים בקול רם אין כוונתם ח"ו כמו שנוהגין העולם לצעוק בתפלה שמ"ע ולהרים קולם אשר על זה אמר נתנה עלי בקולה רק העיקר שיהי' צעק לבם אל ה' בקול רם ולהגביה לבו אל ה'. ואמרו ולהטעות לא חיישינן כלו' שבוודאי לא יטעה א"ע בדבר כיון שמצוים בידם מחזורים. כלומר שמחזירים הכל אל ה' ומתפללים העיקר שישוב להיות מלך על כל הארץ ויופיע רחמיו בעולם כדי שיוודע שמו בקרב הארץ ועי"ז ישפיע שפע קודש בני חיי ומזוני וכל טוב לנו ולכל החוסים בו אמן:

לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתו וגו' דהנה כל אדם מעושי רצונו הוא מרכבה לשכינת עוזו ית' ואם האדם ח"ו פוגם באיזה אבר למטה גורם קלקול והשחתה למעלה כעין זה. למשל חותם ברית קודש אשר שם בבשרנו. מי שאינו נזהר לשמרו כראוי ומקלקל ומשחית זרעו לבטלה או בעריות ח"ו גורם בעוה"ר למעלה על השפעה הקדושה הנוזלת מלמעלה לעושי רצונו שתרד לחיצונים ח"ו. והוא כעין לבטלה כמעשהו. אבל מי ששומר הברית בקדושה שלא להשפיע רק לצורך הזיווג לשם ה' להוליד בנים לעבודתו ית' גורם ג"כ למעלה שהצדיק יסוד עולם לא ישפיע רק לכנ"י. וז"ש לעברך בברית הי' אלהיך ובאלתו כי ע"י שמירתך המצות והחוקים והמשפטים אתה גורם שההשפעה המכונ' בשם ברית מתיחד לבדו באלתו הוא המל' כנ"י שהוא כלולה משבעה דרגין ולכן נק' אלה לשון שבועה על שם שבעה וזה שסיים אשר אנכי כורת עמך היום. עמך דייקא כי ע"י שמירת התור' גורם כריתת ברית שיהיה ה' אלהיך וישפיע שפע הקדושה אמן:

והשבות אל לבבך וגו'. עד ומשם יקחך. הענין הוא כמו שיש שבע היכלות דקדושה כמו כן ז' היכלות דטומאה וכולהם ז' מדורין בגיהנם והנה האדם המשקיע א"ע בקליפה ח"ו הוא ממש בגיהנם והרוצה לשוב אל ה' מחשבתו הראשונה שיפול בלבו לשוב מחמת שהבורא ב"ה מרוב אהבתו לישראל כביכול יורד אליו לתוך ז' היכלות דטומאה להחזירו בתשובה וזה שאמר דוד המע"ה והצלת נפשי משאול היינו שאתה הצלת נפשי מיד שאול וז"ש הכתוב והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך היינו מה שאתה רוצה לשוב אל ה' בכל הגוים היינו הקליפ' כי זה וזה חד הוא מחמת ה' אלהיך שמה כביכול שיורד להציל אותך שמה היינו מן שאול ואבדון. ולכשתעשה תשובה באמת כמו שמפרש במקרא או אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך היינו הניצוצות שהורדת אתה בקליפה. ומשם יקחך היינו הניצוצות שנפלו בתחילת הבריאה כדי שיהיה בחירה ורצון ועי"ז יהיה שכר ועונש והבן: